

Günlüğü Yirmi Beş Liraya Otuz Kişilik İrgat

— Galip Argun · 13 Aralık 2015

Yakası açılmamış küfürlerimi annemin çeyizlik bohçasına sarıp sarmaladığım, gün görmez sandığına kitlemeden önce makyaj malzemelerinin bulunduğu kutudan aşırıldığı ruj ile üzerine “ayıplı laflar, açmayınız” dediğim yıllardı. Hafızam beni yanıltmıyorsa, dedemin beni sırtında taşıyabileceği kadar genç, benim de dedemin sırtında dünyayı, özgürlüğü, sırta kadem basan hatırları, anıları bulduğum; kollarımı açıp koskoca arazide hoyratça çığıllıklar atabildiğim; evimizin önündeki babaannemin bin bir dualarla suladığı, “büyüsün, serpilsin de altında oturalım,” diye gözünün içine baktığı fakat bir türlü büyümeyen dut ağaçlarının ham dutlarını tavukların önüne yem diye attığım bir ilkbahar vaktiydi. Sezen Aksu’yu, Bozkır’ın Tezenesini, aşkı, acıyı, ölen çocukları ve ölen insanları, diktatörleri, memleketi, insanların ırkını bilmediğim ve dâhi hayatı dedemin omuzlarında yaşadığım çiftlik evinin birkaç yüz metre ötesindeki benzin istasyonuna giderken geçtiğimiz köprülerden, yürüdüğümüz taşlı, engebeli ve çukurlarla dolu patikalardan ibaret gördüğüm çocukluk zamanlarımdı. Hafifçe esen ilkbahar ayazının peşinden söylensem de hayatı koşturduğum koyun ve inek sürüsünün peşinde, günlüğü yirmi beş liraya otuz kişilik ırgat topluluğunun tarlanın bağına indirdiği kürek, orak ve dahi çapa kadar anlamlandıramasam ve bugünkü betimlemeleri o gün yapamasam da mutluydum. Çocukluğun ayazında titreyen bedenim, dedemin güneş misali varlığıyla, kulaklarımda nasihatleri ve göz çeperlerini ve boynunu saran tecrübe dolu çizikleriyle ısınsam da seneleri durdurmak pek mümkün gibi görünmüyordu. Doğru söyledim, çocukken bile bu dünyanın çarkına çomak sokmak, zamanın dıngır mıngır işleyen mekanizmasını ortadan ikiye ayırmak; yaşadığım o anda tekrar doğmak ve yaşamak ve ölmek istiyordum. Çocukken bile bunu istiyordum; istemem gerektiğini biliyordum.

Belli bir vakte kadar, kendi hayalimde canlandırdığım dünyanın peşi sıra çiftlik evinin önüne, o hiç büyümeyen babaannemin dualı sularıyla beslediği, canlandırmaya çalıştığı dutların olmayan gölgesinde inşaatlar yaptım, elektrik tesisatları kurdum, hayali kuyular açtım ve ortasına çeşme hortumunu yerleştirip oradan su çıkarmayı başardım. Hayallerimi büyütüp beslediğim suyun o kuyudan geleceğine o gün bugünkü kadar emin olsaydım onu daha derinleştirir, hortumun suyunu kuvvetlendirir, ruhumun en mücerret kıyılarını o kuyu için daha da hırpalardım. Bildim de emin olamadım aslında. Dahası, motorlar yaptım, çıkıntı biçerdöver deposundan benzin akışını sağladığım gün hayallerimin büyük kısmını gerçekleştirdiğimi düşündüm; ama netice de kafamın ortasında on altı dikiş iziyle her bir anımı başımın üzerinde taşımaya başladım. Fırıncı oldum, arpa unundan hamurlar yoğurup fırınlar inşa ettim, onun içinde ekmekler pişirdim. Hiçbirini yiyemedim; ama çiftlik hanesinin vazgeçilmezi olan köpekleri onlarla besledim. Seneler böylelikle gelip geçti. Bugün kitabımda kullandığım “Hayata hazırlanmak demek, çocukluğun kum ve toprak ve dâhi serbestlikle geçmesidir,” cümlesinin minnettâr olduğu günler akıp gitti. İlk dostumun dört yaşında, ikinci dostumun beş yaşında olduğu günlerde acı kavramının ne olduğunu bildiğimi söyleyemeyeceğim; ama hatırladığım kadarıyla “acı” ile tanıştığım günü şöyle anlatabilirim:

Güneş gitmişti gökyüzünden ve yerine ay gelmiş, çevresine annemin ayıkladığı pirinç tanelerinin tepsideki hali gibi yıldızlar dizilmişti. Karanlıktan korkmazdım o zamanlar. Yılandan, çiyandan da korkmadığım, toza alerjimin olduğunu fark etmediğim çocukluğumda dedemle çıkarken zorlanmayacağımız bir tepe bulur, yere hasır atar, üzerine yatarız. Yıldızları seyrederek, dolunayı şekillerden şekillere girdirir, kayan yıldızların arkasından dilek tutmaz, dua ederdik. Allah'a niyâz ederdik. Çoğu zaman dedemle tarladan getirdiğimiz ham ve yumuşacık nohutları yer, bazan da ismini hala bilmediğim bir otun kökünü soyar, üst kısmındaki yaprakları temizler, havuç misali dişlerdik.

Olayda eksik olan kısmı anlatmam gerek galiba: Dedemin de benim de cinsini bilmediğimiz, bembeyaz tüyleri olan, boynunda kalın iğneli tasmaını gururla taşıyan Toroman adında bir köpeğimiz vardı. Bizim çiftliğe ne zaman geldi, kim getirdi, ne yedi, nerede kalırdı gibi bilgilerden azâde, Toroman benim için gücün, kuvvetin, şefkatin, varlığın, güzelliğın, kısacası aklınıza ne kadar mefhum gelirse onları ifade etmekle kalmaz, yaşamı da en güzel bir biçimde anlatırdı. Kim bilir belki de o çiftlikte iki kuşağı belki üç kuşağı görebilen tek canlı dost oydu. Bana hayallerimi hatırlatır, eksik kalan noktaları tamamlatırdı.

Kısa bir aradan sonra devam edecek olursak, dedemle tepenin üzerine çıkmış, ay çekirdeklerini elimize almış, hasır sermiştik. Gökyüzüne bakacak, dedemin keyfi yerindeyse ya da çok yorulmamışsa ve ben o gün şanslıysam bana geçmişin derinliklerindeki anılarını çıkaracak, hayıflanacak ve onları anlatacağı. Belki öyle olacaktı, bilmiyorum; belki de olmayacaktı.

Hasıra uzanmış, dolunayı seyreylerken bize doğru nefes nefese koşan birisinin ayak seslerini duyar gibi olduk. Bir gölge nefes nefese koşuyor gibi hissetmiş, kıkırdamıştım o gün.

“Dede,” diyen sesin kalbindeki heyecanı, gözlerindeki buğuyu, ruhunun derinliklerindeki hışmı o gün siz de orada olsaydınız, hissedebilecektiniz. Yemin ederim. “Toroman ile bir köpek kapışmış. Hayvan can çekişiyor aşağıda. Öldü ölecek. Bi’ gel.”

Dedem ile aşağıya indik. Ben eve girdim, o Toroman'ın yanına; sonra değişti tüm hayat birden bire. Farkına varamadım, hülyalarımdaya büyüyen bu hızın. Ne açtığım kuyular, ne çektiğim elektrik tesisatları ne de arpa unundan ekmekler pişirdiğim fırınlar kaldı. Toroman gitti, tüm hayallerim de yıkıldı, virân bir şehre döndü. Çocukluğum bitti, okul başladı; çiftlik gitti yerine soğuk beton duvaları, dört odası bir de ortasına koskoca bir televizyonun yerleştirildiği bir salonluk apartman binaları geldi. Memleketim orada, yerinde kaldı, yerine iki yakası bir araya gelmeyen İstanbul geldi. O günlüğü yirmi beş liradan otuz kişilik ırgatlar gitti yerine günlüğü bedavadan samimiyetsiz, soğuk insanlar geldi.

Sonra... Çok sonra... Kim bilir, geriye neler gidecek ve yerine neler gelecek? Hiç bilmiyorum.

Muhabbetle.

13/Aralık/2015.